

Een federaal Oekraïne zou Poetin beter uitkomen

Dirk Rochtus

www.knack.be 12/05/2014

Rusland vierde op 9 mei met veel machtsvertoon de overwinning op Nazi-Duitsland 69 jaar geleden. Valt er voor de rest ook nog wat te vieren?

Militair machtsvertoon tijdens parades, militair machtsvertoon aan de grenzen van een buurstaat, inlijving van grondgebied van diezelfde buur: vaak zijn het middelen om de aandacht van binnenlandse problemen af te leiden. Aan dat laatste ontbreekt het Rusland niet. De economie is eenzijdig afhankelijk van de inkomsten uit de olie- en gasproductie, de infrastructuur ziet er belabberd uit en corruptie teistert het maatschappelijke weefsel.

Moskou maakt zich zorgen over drie grote geopolitieke dreigingen: de uitbreiding van de NAVO naar het oosten, de opmars van de fundamentalistische islam in de Centraal-Aziatische onderbuik van Rusland, en het insijpelen van miljoenen Chinese migranten in Siberië. Problemen die naast een geopolitieke ook een binnenlandse dimensie hebben. Het fundamentalisme is een wereldwijd fenomeen, maar vreet zich binnen in Rusland; de veranderde bevolkingssamenstelling in Siberië duidt er naast andere aspecten op dat China economisch en geopolitiek Rusland van de troon aan het stoten is; de uitbreiding van de NAVO met landen die ooit tot de Sovjet-Unie hoorden (zoals de Baltische staten) tast het eergevoel van Moskou aan, maar in feite niet de veiligheid zoals officieel voorgewend.

De laatste kwestie is de enige van de drie zonder een binnenlandse dimensie. Of misschien toch niet? Als Oekraïne ooit lid van de NAVO zou worden, treft dat ook de zelfopvatting van Rusland. Oekraïne is immers niet zomaar 'buitenland'. Oekraïne is het land dat alleen al door het feit van zijn staatkundige onafhankelijkheid Rusland heeft beroofd van de mogelijkheid om een internationale grootmacht, om een *global player* te zijn. Als datzelfde Oekraïne dan nog eens zou toetreden tot het 'Westerse Bondgenootschap', zou Rusland zich helemaal in de hoek geduwd voelen. Een van de 'gevaaren' die van het NAVO-lidmaatschap van Oekraïne zou kunnen uitgaan, heeft Moskou al kunnen neutraliseren. Door de annexatie van de Krim stellen de machthebbers in het Kremlin alvast de positie van de Russische Zwarte-Zeevloot in Sebastopol veilig.

Hoe gaat het verder met Oekraïne? Wat betekent een eventueel uiteenvallen ervan voor de 'inrichting' van de Russische Federatie zoals Rusland officieel heet? Op 11 mei organiseerden de pro-Russische separatisten een omstreden referendum in Donezk en Luhansk over de mogelijke afscheuring van oostelijk Oekraïne. Als een groot gedeelte van de kiezers zich voor die optie uitspreekt, komt Poetin onder druk om de separatisten eventueel manu militari bij te staan in het doorzetten van dat resultaat. Maar dat is geen sinecure gezien de wereldpublieke opinie Poetin wegens zijn Krim-'avontuur' wantrouwt en gezien het feit dat toch nog altijd een groot deel van

de plaatselijke bevolking helemaal niet weg wil van Kiev. De poorten van de oorlogshel zouden dan wel eens wagenwijd open kunnen gaan. Zelfs als een aanhechting van oostelijk Oekraïne bij de Russische Federatie zonder veel bloedvergieten zou lukken, is het de vraag of Moskou daarmee gediend is. Weer een armlastig gebied erbij waarin miljarden zouden moeten worden geïnvesteerd. Poetin weet wel beter. Hij speelt het spel verstandiger door zich van de separatisten te distantiëren. Zo wordt het weer een probleem dat Oekraïne zelf moet oplossen. Misschien moet Kiev door onderhandelingen met de pro-Russische separatisten een federale oplossing voor Oekraïne uit de bus toveren, een federaal compromis dat de autonomistische verzuchtingen van de pro-Russische krachten verzoent met het geloof in het behoud van de staat Oekraïne. Poetin zou een federale Oekraïne heel goed uitkomen. Dan zou hij toch via de pro-Russische elementen invloed kunnen uitoefenen op Oekraïne zonder erin te moeten investeren. De lusten zonder de lasten. Als dat lukt, zou Rusland inderdaad nog iets anders kunnen vieren dan een overwinning van 69 jaar geleden.